

Leader Tunturi-Lappi ry:n

VUOSIRAPORTTI 2021

LAATINUT ELLA-NOORA POLVI

SISÄLLYS

1. STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN VUONNA 2021	2
Strategian tavoitteiden toteumatilanne	2
Strategian toteuttaminen ja rahoitetut hankkeet	3
Rahoitettujen hankkeiden vaikutukset	5
2. LEADER-RYHMÄN OMA TOIMINTA JA LAATUTYÖ	6
3. LEADER-RYHMÄ ALUEENSA KEHITTÄJÄNÄ	7
4. TAVOITTEET SEURAAVALLE VUODELLE	8
5. YHDISTYS JA SEN RESURSSIT	9

Strategian toteuttaminen vuonna 2021

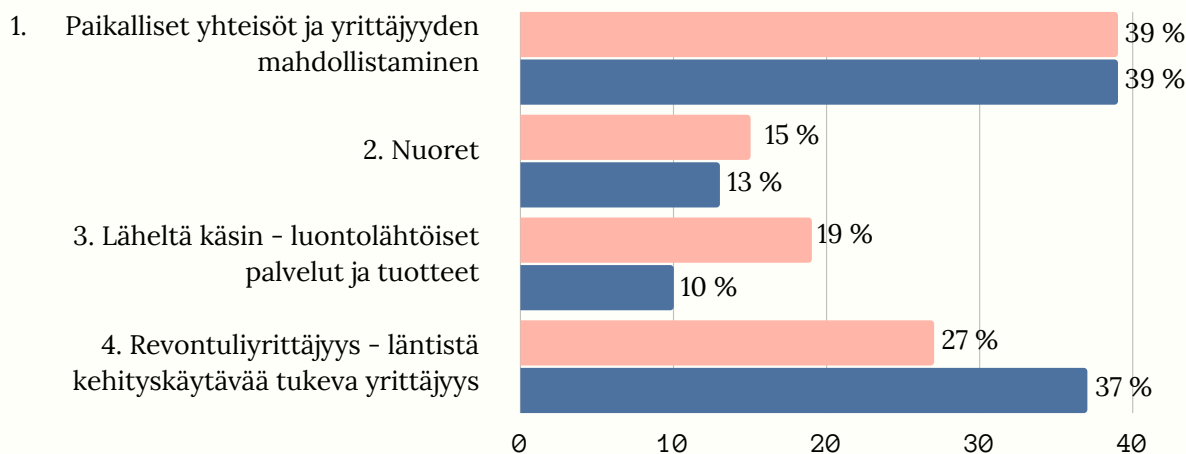
1.1 STRATEGIAN TAVOITTEIDEN TOTEUMATILANNE

Leader Tunturi-Lappi ry:n (LTL ry) paikallisen kehittämisen painopistealueet ovat: 1) Paikalliset yhteisöt ja yrittäjyyden mahdollistaminen, 2) Nuoret, 3) Läheltä käsin – luontolähtöiset palvelut ja tuotteet sekä 4) Revontuliyrittäjyys – läntistä kehityskäytävää tukeva yrittäjyys. Strategian läpileikkaavia teemoja ovat muun muassa kestävä kehitys, nuorten yrittäjyys, ympäristö, tasa-arvo ja innovaatiot.

Ohjelmakauden 2014-2020 jatkuttua siirtymäkaudelle vuoden 2021 strategia oli toteutunut painopisteittäin suunnitelmien mukaan (kuva 1). Ensimmäinen painopiste toteutui euromäärältään suurimpana, niin kuin tavoitteeksi oli aikanaan asetettu.

Myös neljäs painopiste toteutui suurena kattaen yli kolmasosan myönnetystä julkisesta tuesta. Tämän painopisteen sisältämät hankkeet ovat lähes täysin yritysten investointitukia, eli yksittäisen hankkeen tukitaso on pieni.

Toinen ja kolmas painopiste ovat toteutuneet tavoitetta pienempänä koko ohjelmakauden ajan. Näihin painopisteisiin on panostettu aktiivisissa eniten. Viime vuoteen verrattuna kumpikin painopiste nousi lähemmäs tavoitetta. 2. painopisteessä on lukumäärältäänkin niukasti hankkeita, kun taas kolmannessa painopisteessä budjetit ovat pienimpiä.

Kuva 1. Ohjelmakauden rahoituksen kumulatiivinen jakautuminen ja tavoitteet painopisteittäin.

HANKENOSTO:

TAITEILIJATAPAHTUMAN PALVELUIDEN KEHITTÄMISHANKE

Taiteilijayhdistys Hiljaisuuden kehittämishanke päättyi joulukuussa 2021. Hankkeessa kehitettiin Kittilän Kaukosen kylään suunnitelma keittiö-

ja leirintäpalveluista sekä luotiin turvallisuutta ja ekologisuutta edistävät suunnitelmat kesäajan kokeiluilla ja kyläläisiä osallistamalla.

1.2. STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN JA RAHOITETUT HANKKEET

Yhteensä vuonna 2021 ja kumulatiivisesti viranomaispäätöksen saaneita hankkeita oli 22 (121), joista yleishyödyllisiä hakemuksia oli 6 (46) ja yrityshankkeita 16 (75). Yleishyödyllisiä hankkeita päätettiin käsitellä kaksi kertaa vuodessa. Marras-kuun kokouksessa hakemuksia oli enemmän kuin jaettavaa rahoitusta, joten neljä hakemusta jäi ilman rahoitusta.

Strategian painopisteellä "**Paikalliset yhteisöt ja yrittäjyyden mahdollistaminen**" toteutettiin yksi kylätalon remonttia koskeva investointihanke sekä kaksi kehittämishanketta, joilla lisättiin paikallisten palveluiden toiminta-edellytyksiä.

Painopiste "**Nuoret**" sisältää oman **Tunturi-Lapin nuoret kehittäjät** -hankeemme, jossa tiedotetaan Nuorisoleader-toiminnasta. Tämä hanke päättyi syyskuussa 2021. Lisäksi tähän painopisteeseen liittyen rahoitettiin kaksi yleishyödyllistä hanketta, joista toinen oli kehittämis- ja toinen investointihanke. Näillä hankkeilla pyritään lisäämään nuorten harrastusmahdollisuuksia ja paikallisesta luonnosta ammentavaa hyvinvointia.

"Läheltä käsin - luontolähtöiset palvelut ja tuotteet" -painopisteeseen rahoitettiin ohjelmakauden ensimmäinen yritysryhmähanke. Lisäksi rahoitettiin kolme yritysten investointitukea.

Valtaosa yritysten rahoituksista osuu **Revontuliyrittäjyys - läntistä kehityskäytävää tukeva yrittäjyys** -painopisteeseen. Painopiste sisältää siis monipuolisesti yritysten investointitukia sekä vuonna 2021 kaksi kokeiluhanketta. Erona aiempaan lähes puolet yrityksistä oli matkailun ulkopuolisilta toimialoilta. Rahoitettuja hankkeita oli yhteensä 13.

1. Paikalliset yhteisöt ja yrittäjyyden mahdollistaminen

- Vuonna 2021: 227 153,47 euroa
- Yhteensä: 1 552 011,45 euroa

2. Nuoret

- Vuonna 2021: 188 470,55 euroa
- Yhteensä: 526 626,31 euroa

3. Läheltä käsin -luontolähtöiset palvelut ja tuotteet

- Vuonna 2021: 164 522,49 euroa
- Yhteensä: 401 618,07 euroa

4. Revontuliyrittäjyys - Läntistä kehityskäytävää tukeva yrittäjyys

- Vuonna 2021: 543 040,11 euroa
- Yhteensä: 1 469 616,03 euroa

HANKENOSTO:

SEURANHAKUSOVELLUS

Joffe's Service toteutti LTL ry:n rahoittamana seuranhakusovelluksen demon. Hankkeessa ohjelmajärjestelmä yritys reagoi muuttuneisiin markkinoihin tuottamalla sovelluksen, jolla

voi hakea muun muassa laskettelu- ja hiihtoseuraa. Kokeiluhankkeessa rahoitettiin ostopalveluna toteutettu sovelluksen demo. Kokeilun jälkeen yritys on jatkanut sovelluksen kehittämistä.

Vuoden alussa alkoi ELY-keskuksen rahoituksen saanut **Kestävää yritystoimintaa Tunturi-Lappiin** -hankkeemme. Tarkoitus on antaa sparrausta ja neuvontaa yritysten kasvu-, muutos- ja kriisitilanteisiin. Hankkeen toteuttaa ostopalveluna Lappi Consulting Oy. Hanke oli vuonna 2021 erittäin tarpeellinen, sillä uusia yrityksiä perustettiin Tunturi-Lapissa ennätysellinen määrä. Tavoite on hajauttaa elinkeinokenttää ja jo tähän mennessä yrityksiä on tavoitettu yli 100, joista noin puolet ovat muita kuin majoitus- ja ohjelmalveluyrityksiä. Hanke päättyi 31.12.2022.

Älykkäät kyläverkot – Smart Village Networks -hankkeessa on tapahtui henkilöstömuutos. Pitkän uran valokuituverkkojen parissa tehnyt Seppo Alatörmänen siirtyi muihin tehtäviin. Uudeksi projektipäälliköksi saimme marraskuun alusta alkaen kittiläläisen Annika Lompolon. Hankkeessa selvitetään lappilaisten kyläverkkojen organisoitumismahdollisuuksia, luodaan yhteinen strategia kaikille Lapin kuitutoimijoille sekä otetaan ensiaskeleet kohti kansainvälistymistä hakemalla kv-kumppanuuksia muualta Euroopasta.

Vuoden alussa alkoi **Pelkkänä korvana II – Tunturi-Lapin kasvava yrittäjyhteisö** -hanke jatkaa aiemman Pelkkänä korvana -hankkeen tärkeää työtä tarjoten Tunturi-Lapin yrittäjille vertaistukea, oppeja ja hyvinvointia. Yrittäjyyden ei tarvitse olla yksinäistä, projektipäällikkö Heli Alatalo auttaa sinua mielellään ja kutsuu mukaan omaan yrittäjyryhmäämme.

Huhtikuussa alkoi oman tuotantomme **Tunturi-Lapin palkiset samassa kaarteessa** -hanke. Projektipäällikkö Emilia Yli-Suvanto on kiertänyt jututtamassa seitsemän paliskunnan poronhoitajia siellä, missä he itse liikkuvat – vasanleikoissa, paliskuntien kokouksissa ja erotuksissa. Hankkeessa on järjestetty erilaisia verkostoitumistapahtumia ja teemailtoja osallistujien tarpeiden mukaisesti.

Syksyllä saimme rahoituspäätöksen uudelle **Whenever You Need Extreme** -hankkeelle yhteistyössä Tunturi-Lapin Kehityksen ja Turun yliopiston tulevaisuuden tutkimuslaitoksen kanssa. WYNE-hanke edistää vähähiilistä liiketoimintaa ja elinvoimaa Tunturi-Lapissa.

Vuoden 2021 aikana saatiin päätökseen **Kylät koreaksi** -teemahankkeen alatoimenpiteet, joissa toteutettiin kyliä somistavia investointeja ja maisemointia. Hanke sisälsi 13 alatoimenpidettä, jotka toteutettiin kahden kesän aikana.

Joulukuussa avasimme hakuun myös **Maaseutu minttiin** -teemahankkeen, jossa toteutetaan nuoria houkuttelevia toimenpiteitä kylissä. Haku aika jatkuu vuoden 2022 puolelle ja toimenpiteet tehdään kesän 2022 aikana.

Vuonna 2021 saatu ulkopuolinen rahoitus

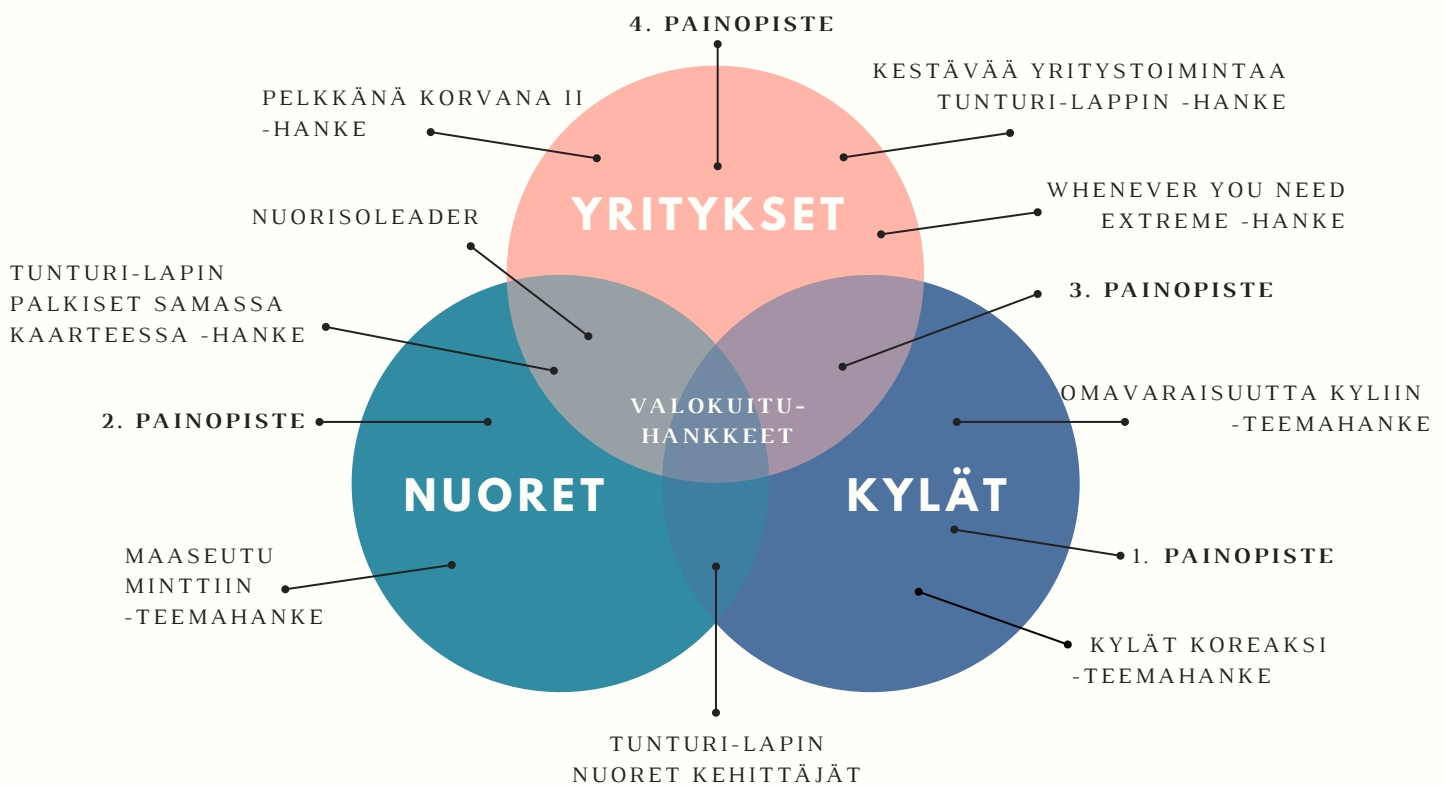
- **Pelkkänä korvana II, 94 872 € (ESR)**
- **Whenever You Need Extreme, 309 471 € (EAKR)**

1.3 RAHOITETTUIJEN HANKKEIDEN VAIKUTUKSET

Vuoden 2021 hankkeiden hyviä esimerkkejä on nostettu tämän vuosiraportin sivuille 2, 3 ja 5. Kaikkia näitä hankkeita yhdistää älykäs sopeutuminen ja kestävä kehitys

Toimintamme kohderyhmiä ovat Tunturi-Lapin yritykset, nuoret ja kylät. Jokaisen toimintomme vaikuttavuus lisääntyy, kun painopisteet ja hankkeet täydentävät toisiaan ja linkittyvät kohderyhmiin (kuva 2).

Valokuituhankkeet asemoituvat toimintojemme keskiöön. Niillä edistetään jokaisen kohderyhmän kehitys- ja kasvutavoitteita. Yrityksille olemme tehneet eniten omia hankkeita ja niiden rahoittaminen on asetettu etusijalle muihin nähden. Näiden vaikutuksesta olemme seutukunnassa tunnettu ja luotettu kumppani yrityksille. Kylille olemme suunnanneet enemmän teemahankkeita ja ne ovat olleet valtavan suosittuja. Nuorten hankkeet ovat olleet pieniä, mutta sitäkin merkittävämpiä yksilöille.

Kuva 2. Painopisteiden ja omien hankkeiden sijoittuminen kohderyhmiin ja toisiinsa nähden.

HANKENOSTO:

MUONION MAINIOT MELONTAREITIT

Muonion kunta haki rahoitusta kehittämissankkeeseen, jossa kartoitetaan melontapotentialiset reitit muun muassa tuotteistuksen ja turvallisuuden näkökulmasta. Hankkeessa

tuotetaan uutta tietoa ja viestintämateriaaleja, joita alueen yritykset, matkailijat, melontaharrastajat sekä alueen asukkaat voivat hyödyntää helposti omissa tarpeissaan.

2. Leader-ryhmän oma toiminta ja laatutyö

TOIMINTARAHA 3: KIPINÄ JA VALMISTELUTUKI

Vuosi 2021 oli strategiatyöntäyteinen. Leader-haun 1. vaiheessa tuotettiin muun muassa Tunturi-Lapin kuvaus ja nykytilan analyysi sekä alueen kehittämistarpeet ja tulevaisuuden näkymät. Tässä vaiheessa kerättiin kyläkohtaisia tietoja, toteutettiin Tunturi-Lapin SWOT-analyysi sekä tarkasteltiin mm. Lappi-sopimusta ja EU-tason tavoitteita alueen näkökulmasta.

Leader-ryhmien haun 2. vaiheessa laaditaan uusi paikallinen kehittämis-ohjelma vuosille 2023-2027. Pohjana käytetään 1. vaiheen aineistoja. LTL ry:n tavoitteena on osallistava strategiatyö, joka aloitettiin keräämällä laajasti ideoita kyläkohtaisissa työpajoissa lokakuusta joulukuuhun 2021.

Kylien työpajoissa käytettiin keskustelun pohjana toiminnanjohtajan suunnittelemaa lautapeliä. Kierroksella oli osallistujia yhteensä 109, joista 35,78 % oli miehiä ja 64,22 % naisia. Yksittäisten työpajojen osallistujamäärät vaihtelivat kolmesta yhteentoista. Pelillisestä toteutuksesta saatiin todella positiivista palautetta. Strategiatyötä jatketaan vuonna 2022 uusilla työpajoilla.

Aktivoinnissa keskityttiin jälleen painopisteisiin 2 ja 3. Tämä työ sekä Kestävää yritystoimintaa Tunturi-Lappiin -hankkeen tavoittamat uudet yritykset poikivat yhteensä 15 uutta hankehakijaa. Neuvontaa kaivattiin eniten muutoshakemuksissa, jotka koskivat kähinnä pandemian aiheuttamia tarpeita hankkeiden sisältöjen muutoksille sekä jatkoaikojen hakemiselle.

MUU RAHOITUS

Toimintaryhmän työajasta noin 20 % käytetään muihin kuin toimintarahalla tehtäviin toimenpiteisiin. Vuonna 2021 tämä tarkoitti toimintaa viidessä omissa hankkeissa, joista kaksi olivat teemahankkeita.

Esimerkkinä toimintaryhmän vaikuttavasta toiminnasta on Pelkkänä korvana -hankkeiden ansiosta merkittävästi noussut tietoisuus Leader-toiminnasta yrittäjien keskuudessa. Näillä hankkeilla olemme erityisesti tavoittaneet sellaisia yrityksiä, joille tuet eivät ole ajankohtaisia. Näissä hankkeissa oma viestintä sekä ansaittu medianäkyvyys ovat herättäneet kiinnostusta toimintaamme kohtaan myös muissa aluekehittäjissä.

SEURANTATIEDOT:

TOIMINNAN VUOSI 2021 LUKUINA

- 15 kpl muiden järjestämiä tilaisuuksia, joissa olemme olleet puhumassa
- Näissä tilaisuuksissa osallistujia yhteensä 452
- Lehtiartikkeleita 21 kpl
- 18 224 vierailua verkkosivuilla
- 1 558 seuraajaa some-kanavissa
- 15 uutta hankehakijaa
- 5 uutta yhteistyöorganisaatiota

3. Leader-ryhmä alueensa kehittäjänä

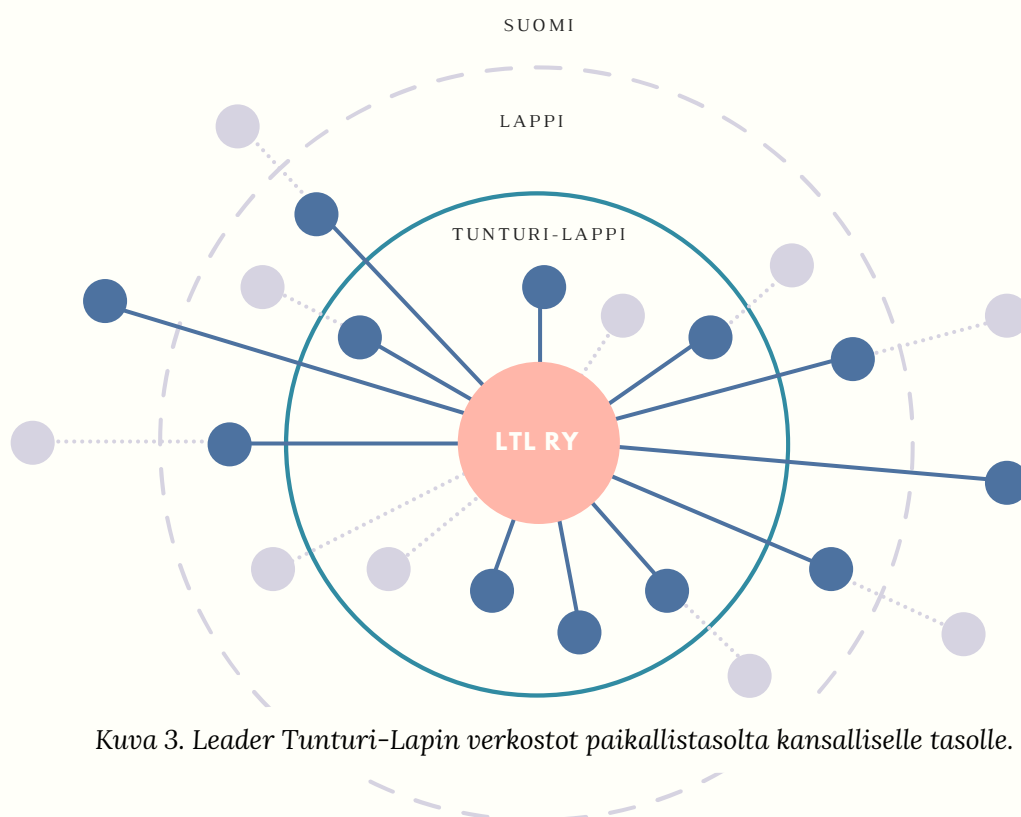
Leader-ryhmän keskeisiä verkostoja ovat Lapin ELY-keskus, Tunturi-Lapin kunnat, Tunturi-Lapin kehitys ja muut organisaatiot. Lapin seudulliset yrityspalvelut -verkosto kokoontui noin kerran kuukaudessa käymään läpi uusia rajoituksia ja rahoituksia. Kunnat, TE-palvelut ja toimintaryhmä itse suuntasivat neuvontaa yritysten tilanteiden vakauttamiseen.

Vuonna 2021 saimme aiempaa enemmän uusia kumppanuuksia. Konkreettisenä esimerkkinä WYNE-hankkeessa tutustuimme Turun yliopiston tulevaisuuden tutkimuskeskukseen. Lisäksi yhteistyöhankkeissa saatiin uusia verkostoja muun muassa Helsingin yliopistosta. Dynaamisessa verkostanalyysissä tunnistimme verkostostamme aktiivisia ja passiivisia tahoja.

Aktiviisiin verkostoihin meillä on vahva kaksisuuntainen yhteys. Passiivisiin taas yhteydet ovat heikompia ja viestintä voi olla yksisuuntaista. Omassa seutukunnassamme meillä on kattavat verkostot kylä-, yrityksiä, oppilaitoksia ja julkishallinnon organisaatioita. Mitä kauemmas Tunturi-Lapista mennään, sitä vähemmän meillä on vahvoja verkostoja (kuva 3). Myös ohjelmakauden arviointi vahvisti tätä käsitystä. Verkostoihin on panostettu oikeassa suhteessa, alhaalta ylöspäin.

MDI:n toteuttaman ohjelmakauden arvioinnin mukaan asiakkaistamme

- **98 % näkee toimintamme vaikuttaneen alueen kehitykseen positiivisesti**
- **95 % sai meiltä riittävästi apua hankkeen hakuvaiheessa**
- **81 % sanoo, että olemme vahvistaneet heidän uskoaan tulevaan**

Kuva 3. Leader Tunturi-Lapin verkostot paikallistasolta kansalliselle tasolle.

4. Tavoitteet seuraavalle vuodelle

Toiminnan keskeisiä tavoitteita vuodelle 2022 ovat viimeisten rahoitusten myöntäminen yleishyödyllisiin hankkeisiin toukokuussa ja yritystukiin viimeistään syyskuussa. Viimeisissä hauissa pyrimme kiinnittämään entistä enemmän huomiota hankkeiden toteutumiseen täysimääräisinä.

Toinen merkittävä tavoite on uuden ohjelmakauden paikallisen kehittämisohjelman valmistuminen juhannukseen mennessä. Strategian sisällössä pyritään huomioimaan kaikki kohderyhmät omine tarpeineen. Laadussa pyritään korkealle siten, että uuden ohjelmakauden sidontakehystä saataisiin hakemamme summa.

1. **Laadukas paikallinen kehittämisstrategia**, joka huomioi kaikki tunturilappilaiset ja luo selkeitä tavoitteita tulevan ohjelmakauden toimenpiteille.
2. **Lisää vaikuttavuutta** sekä rahoittamiimme että itse toteuttamiimme hankkeisiin. Lisäksi kehitetään ja haetaan keinoja mitata vaikuttavuutta.
3. **Parempi seuranta**, jolla huolehditaan rahoittamiemme hankkeiden asianmukaisesta toteutuksesta erityisesti rahoitusten päätyttyä.
4. **Omien hankkeiden päätös** siten, että tulosten pysyvyys on taattu ja jatkoaskeleet ovat kaikkien osallisten tiedossa.

Vuonna 2022 päätämme omista hankkeistamme seuraavat: Tunturi-Lapin palkiset samassa kaarteessa 7/2022, Älykkäät kyläverkot 9/2022, Pelkkänä korvana II 12/2022 ja Kestävää yritystoimintaa Tunturi-Lappiin 12/2022. Myös ohjelmakauden viimeisen teemahankkeen Maaseutu minttiin alatoimenpiteet toteutetaan vuoden 2022 aikana.

Omista hankkeistamme vain Whenever You Need Extreme yltää uudelle ohjelmakaudelle päättyen kesäkuussa 2023. Oman tuotannon hankkeita ei suunnitella vuonna 2022.

Tunturi-Lapin kuntien kanssa yhteistyössä suunnitellaan yrityspalveluiden jatkoa sekä seutukunnan yhteistä kestävä kehityksen hanketta. Näistä ensimmäinen tulisi olemaan LTL ry:n hallinnoima, mutta ostopalveluna toteutettu. Kestävän kehityksen hankesuunnittelu aloitettiin toiminnanjohtajan sekä kuntien elinkeino-osastojen työntekijöiden kanssa jo vuonna 2021. Tiivistä yhteistyötä sen parissa jatketaan vuonna 2022.

Kuntien omia hankehakemuksia käsitellään hallituksessamme kriittisesti. Toiminta ja rahoitus halutaan pitää mahdollisimman lähellä konkretiaa ja pieniä toimijoita. Kuntien kanssa tekemämme yhteistyö keskittyykin aluekehitykseen, yritysneuvontaan ja pienten toimijoiden hankkeiden mahdollistamiseen. Sote-uudistuksen lähestyessä yhteistyön muodoissa tullaan joustamaan puolin ja toisin.

5. Yhdistys ja sen resurssit

Yhdistyksen taloustilanne on tuttuun tapaan tiukka. Helpotusta vuodelle 2021 toi matka- ja majoituskulujen olematon määrä.

- **Toiminnanjohtaja Ella-Noora Polvi**
- **Hankeneuvoja Jaana Hangasvaara**
- **Projektipäällikkö Heli Alatalo,**
Pelkkänä korvana II - Tunturi-Lapin kasvava yrittäjäyhteisö -hanke, lisäksi projektikoordinaattori Tunturi-Lapin nuoret kehittäjät - hankkeessa
- **Projektipäällikkö Emilia Yli-Suvanto,**
Tunturi-Lapin palkiset samassa kaarteessa -hanke
- **Projektipäällikkö Seppo Alatörmänen,**
Älykkäät kyläverkot -hanke 1-9/2021
- **Projektipäällikkö Annika Lompola,**
Älykkäät kyläverkot -hanke, 11-12/2021
- **Korkeakouluharjoittelija Anni Kettunen**
- **Yht. 59 htkk**

Hallitus kokoontui vuoden aikana viisi kertaa, minkä lisäksi järjestettiin viisi sähköpostikokousta ja yksi strategiapäivä. Kahta lukuunottamatta kaikki kokoukset järjestettiin etänä.

Kesällä 2021 pidetyt kuntavaalit uudistivat hallituksen kokoonpanoa. Osa julkishallinnon edustajista jäi pois luottamustehtävistä ja osa muista edustajista sai uusia luottamustehtäviä. Hallitus saatiin kuitenkin pidettyä päätösvaltaisena vuoden loppuun saakka.

Uusia jäseniä yhdistykselle tuli vuoden aikana 10. Yhteensä jäseniä oli 343, joista jäsenmaksun maksaneita oli 86. Jäsenille lähetetään vuosittain jäsenkirje laskun yhteydessä sekä kutsut kevät- ja syyskokouksiin.

JULKISHALLINTO

YHDISTYKSET & YRITYKSET

MAASEUDUN ASUKKAAT

Birgitta Eira

varalla

Helinä Hautamäki

Saara Pudas

varalla

Tytti Valkeapää

Ismo Lievonen

varalla

Reetta Kumpulainen

Pekka Rajala

varalla

Marita Toivanen

Marita Seppälä

varalla

Juhani Alatörmänen

Simo Holck

varalla

Sanna Kuusela

Tapio Niittyraanta

varalla

Unto Friman

Pertti Unga

varalla

Pasi Koivumaa

Jyrki Vaattovaara

varalla

Ilkka Mäki

Manu Friman

varalla

Juha Niemelä

Minna Hyöky

varalla

Ulla Kangosjärvi

Ulla Sieppi

varalla

Nina Stepanoff